

เทศน์เช้า วันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๔๘

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองแกว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

โลกนี้มีสองด้านตลอด เหริยญมีสองด้าน เห็นไหม คุณติดูอย่างป่าไม้สิ เวลาเราทำลายป่า ทำลายป่า แล้วพวกพื้ฟูป่าละ? นี่ป่ามันก็ต้องช่วยตัวมันเอง แต่เราก็กังไปบำรุงมัน เราไปให้ปุ๋ย มัน เราไปทำไม? เพื่ออะไร? เพื่อพื้ฟูมัน สิ่งที่พื้ฟูมัน คนที่เห็นคุณงามความดีก็รักษา พยายาม รักษา คนที่เห็นผลประโยชน์ก็ไปทำลายมัน เหริยญมีสองด้านตลอด เหริยญจากข้างนอกนะ เหริยญจากข้างใน

ความคิด เห็นไหม นือเสวนา จ พาลานํ ปญฺชิตานญจ เสวนา อเสวนา ไม่คบคนพาล คนพาลภายนอก ถ้าเรามีจุดยื่น คนพาลภายนอกทำอะไรเราไม่ได้หรอก แต่ถ้าคนพาลภายใน ความคิดของเราภายในมันเบียดเบียนตลอดเวลานะ คบบัณฑิต คบความคิดที่ดีไง ถ้าความคิดดี ความคิดที่ดีคืออะไร? คือธรรม ธรรมคืออะไร? ธรรมคือธรรมอย่างหยาบๆ เราคบสิ่งนี้ขึ้นมา เราจะเอาตัวเราพัฒนาตัวเร้าขึ้นมา มันจะมีการพัฒนาการของมันนะจิตนี้

ถ้ามีพัฒนาการของมัน เห็นไหม เรื่องของโลกมันมีพัฒนาการ สภาวะธรรมที่ว่า เป็น สภาวะธรรม สภาวะธรรมทั้งนั้นแหละ คุณติลมพัดก็เป็นสภาวะธรรม ต่างๆ เป็นสภาวะเพราะมันมีการหมุนเวียนของมันเป็นสภาวะธรรม

นี่ก็เหมือนกัน เวลาเปลี่ยนแปลง พัฒนาการของจิตมันก็เป็นสภาวะธรรมมันกระทบกัน แต่สภาวะธรรมภายนอก มันเป็นสภาวะธรรมที่ว่าเวลาหลวงปู่มันบอกหลวงตาว่า “นิพพานไม่ได้ อยู่บนภูเขา ไม่ได้อยู่บนดิน ฟ้า อากาศ ไม่อยู่ในวัตถุใดๆ เลย นิพพานอยู่ในหัวใจ”

เพราะอะไร? เพราะสภาวะธรรมที่เกิดจากภายใน มันมีจิตเป็นผู้รองรับ มันมีจิตรับรู้ มันรู้ สุขรู้ทุกข์ สภาวะธรรมที่มันเป็นไป คุณติลมพัดต่างๆ ที่เรื่องภายนอก มันไม่รู้สุขรู้ทุกข์หรอก มัน เป็นธรรมชาติของมัน มันทำลายบ้านเรือน ดูแผ่นดินไหว คุณตินามิติ มันทำลายชีวิตคนเป็นแสน เป็นล้าน มันมีความรู้สึกอะไร? มันเป็นธรรมชาติอันหนึ่ง แล้วมันก็กลับไปสู่สภาพเดิมของเขา นี่

สภาวะธรรมอย่างนั้นเขาไม่รู้เรื่องอะไรของเขาเลย แต่เป็นธรรมชาติอันหนึ่ง สภาวะธรรมของเรา พัฒนาการของจิตมันพัฒนาการอย่างนี้

ถ้าเราคบบัณฑิต คบบัณฑิตคือคบความคิดเราเอง บัณฑิตคือความคิดนะ บัณฑิตคือสิ่งที่ เป็นนามธรรม นี่เพราะอย่างไร เวลาปริยัติเขาถึงบอกว่าสวรรค์ในอกนรกในใจใจ เพราะว่าคบ บัณฑิต บัณฑิตก็คือความคิด คือสภาวะธรรม เขาถึงปฏิเสธเรื่องนรกสวรรค์ใจ เรื่องที่ว่าเทวดา อินทร์ พรหม บอกว่าสวรรค์ไม่มี นรกไม่มี เพราะอะไร? เพราะธรรมะส่วนละเอียด แล้วอริยสัง ข้อนกลับมามีจิต แต่สภาวะจิตที่มันเป็นไป เวลาเกิดเวลาตายเป็นสถานะ นี่มันเป็นภพไป เป็น สถานทีรองรับความรู้สึกอันนี้

เวลาความรู้สึกอันนี้มันเกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาเป็นสัตว์ เกิดมาเป็นอะไร มันเกิดได้ ถึง ว่าสวรรค์ในอกนรกในใจก็จริงอยู่ แต่สวรรค์จริงๆ ก็มีอยู่ไง เทวดา อินทร์ พรหมก็มีอยู่ไง เวลา เข้าป่าเข้าเขา เห็นไหม เสือตัวใหญ่ๆ สิ่งทีเสือดัวใหญ่ๆ นี่เวลากาวนาไปเจอสภาวะแบบนี้เพื่อ อะไร? ก็เพื่อมาทรมาน เพื่อมาส่งเสริม เพื่อมาทำลายก็มี

นี่ในเทวดาก็มีฝ่ายเทพฝ่ายมาร ในสิ่งต่างๆ ก็มีเทพมีมาร ในตัวเราก็มี ในตัวเรา เห็นไหม คุณเลือดดี เลือดเวลามันสูบฉีดได้ดี มันจะเป็นเลือดดี มันจะหล่อเลี้ยงร่างกาย เราจะสุขสบาย เวลา เลือดเสีย เลือดเสียก็สูบกลับไปทีปอด ปอดก็ไปฟอกเลือด ในร่างกายเรามันก็มีของดีของเสียต้อง ขับถ่าย ต้องหมุนเวียนตลอดเวลา สิ่งนี้เรื่องของร่างกาย เรื่องของความเป็นไปนะ เรื่องของ อวัยวะต่างๆ เรื่องของร่างกายมันก็มีสภาวะแบบนั้น

เรื่องของความคิดละเอียดเข้าไปอีก เรื่องของความคิดก็เป็นเรื่องของโลก เรื่องของโลก นะ เรื่องของโลกเพราะอะไร? เพราะความคิดนี่มโนกรรม สิ่งที่เกิดขึ้น สภาวะที่เกิดขึ้นก่อน แล้ว สิ่งที่เป็นมรรคญาณที่มันละเอียดกว่าความคิดเข้าไปอีก เห็นไหม นี่ปัญญาทีละเอียดเข้าไป ความคิดเข้าไป เราใช้แต่ความคิดๆ ความคิดโดยขั้น

คุณีสิ่งที่หยาบๆ ธรรมะหยาบๆ เป็นขั้นๆ เป็นสังขารขั้นๆ ความคิด ความปรุง ความแต่ง สิ่งนี้มันเป็นอาการของใจ เกิดจากใจ คับจากใจ แต่เริ่มต้นก็ต้องอาศัยอย่างนี้เข้าไปก่อน แต่มัน ละเอียดเข้าไป ปัญญาละเอียดเข้าไปๆ มันไม่ใช่ความคิด ความคิดไม่ได้ ถ้าเป็นความคิดนะ เครื่องมือที่หยาบ คุณีอย่างเช่นเครื่องมือของเราที่ใหญ่โต จะไปทำที่แคบทีอะไรไม่ได้

นี่ก็เหมือนกัน ความคิดที่ละเอียดเข้าไป จิตมันละเอียดเข้าไป ความคิดละเอียดเข้าไป มัน
เป็นญาณ มันเป็นญาณ มันไม่ใช่ขั้นขั้นนะ ขั้นก็คือสังขาร สังขาร ความคิด ความปรุง ความแต่ง
ปัญญารับรู้ในกองสังขาร ปัญญา ปัญญาในศาสนาพุทธเราก็คือรอบรู้ในกองสังขาร สังขารคือ
ความคิด ความปรุง ความแต่ง ปัญญาที่รอบรู้ความคิดเราเองอีกทีหนึ่ง ยับยั้งความคิดของเราเอง
อีกทีหนึ่ง

ปัญญารอบรู้ความคิดของเรา ยับยั้งความคิดของเรา คิดพาลไปหาโทษมาใส่ตัวเอง นี่
ยับยั้งมัน สิ่งที่เป็นคุณงามความดีนี้ส่งเสริมมัน ส่งเสริมมัน เห็นไหม นี่มีคันเร่งแล้วมีเบรก อันนี้
เป็นปัญญารอบรู้ในกองสังขาร สังขารนี้เป็นอาการของใจ แล้วมรรคญาณที่ละเอียดกว่าสังขาร
เข้าไป มันจะละเอียดเข้าไปอีก นี่ปัญญาๆ ปัญญาอย่างละเอียด แต่เราก็ไปติดกันว่าเวลาใช้ปัญญา
แล้ว มีความคิดแล้วความคิดเป็นปัญญา ปัญญาสภาวะแบบนั้นปัญญาโดยกิเลสไป ปัญญาโดย
วิชาชีพ

นี่เวลาปัญญามันคิดอย่างนี้ กิเลสมันส่งเสริมเข้าไป นี่เราได้เปรียบ เราพอใจ เราเอาชนะ
ตนเอง ชนะเขาตลอดเลย สิ่งนี้มันเข้ามาทำไม? มันเข้ามาทำลายตนนะ ทำลายตนเพราะอะไร?
สิ่งที่ได้มามันได้มาแค่อาศัยชั่วคราว ดูสิฝนตกแดดออกก็แล้วแต่มันต้องหมด มันแปรสภาพไป
ถ้าฝนตกขนาดไหน เดี่ยวมันก็จะต้องหยุดของมัน แดดออกขนาดไหน เดี่ยวก็ต้องแปรสภาพ ต้อง
ร่วม พระอาทิตย์ขึ้นแล้วต้องตก

นี่ก็เหมือนกัน เราได้สิ่งใดมาก็แล้วแต่ สิ่งที่เราได้มาเป็นประโยชน์หรือไม่เป็นประโยชน์
มันให้ผลกับใจ เห็นไหม สิ่งที่ได้มา ฝนตกแดดออกมันชั่วคราว แต่ผู้ที่รับผลของมันคือใจของ
เรามันจริงจังนะ จริงจังเพราะอะไร? เพราะสิ่งนี้มันฝังไปที่ใจ มันเป็นอำนาจาสนาบาารมี สิ่งนี้
มันเกิดขึ้นมาจากไหน? ก็เกิดขึ้นมาจากที่ที่เราคบพาลไป เราคบกับสิ่งที่เราคิดว่าสิ่งนี้เป็น
ประโยชน์ไป แต่ถ้าเราคบบัณฑิต บัณฑิตจะพาไปสิ่งที่ดี เช่น เรามาทำบุญกุศลกันนี่เรามาทำ
อะไร? เรามาสละออก นี่เขาว่าสิ่งนี้เป็นประโยชน์ พระนี้เวลาพูดเรื่องศาสนาก็มีแต่สละทาน
เพราะพระเป็นผู้ได้ พระเป็นผู้ได้

ถ้าพระมีสติสัมปชัญญะนะ ก็มีปากมีท้องเหมือนโยมนี่แหละ ก็กินมือเดียวเหมือนกันนี่
แหละ อิมท้องเหมือนกันนี่แหละ มันจะสะสมไปไหน? สะสมไปเพื่ออะไร? จะทำไปหาใคร?
สิ่งที่สะสมไป เห็นไหม มันก็เป็นเปรตนะสิ เปรตไปฟ้าสมบัติของเขา นี่เป็นสมบัติของโลก แต่

ในเมื่อมันเป็นการสื่อความหมายการแสดงออกของน้ำใจ น้ำใจแสดงออกมันเป็นบุญกุศลของ
เขาที่แสดงออกไป เราเป็นผู้ที่ถนอมรักษา ผู้ที่ใช้ประโยชน์อันนั้น จะใช้ประโยชน์อันนั้นโดย
เป็นประโยชน์กับเขา เป็นประโยชน์กับโลก

คู่มืออย่างครูบาอาจารย์แสวงหาสิ่งต่างๆ มากก็เพื่อประโยชน์โลกๆ เจือจานโลกไปทั้งหมด
เลย พระนี้ถ้ามีคุณธรรม มีคุณธรรมในหัวใจ มันจะไม่ไปเบียดเบียนใคร มันจะไม่ไปสิ่งต่างๆ แต่
เวลาโลกไม่มองกันอย่างนั้นไง มองกันที่เวลานี้เวลาพูดก็พูดเรื่องทาน เรื่องเสียสละๆ ก็ตัวเองเป็น
คนได้...ได้อะไร? ไม่ได้อะไรเลย ได้ภาระมา ได้สิ่งที่ต้องแสวงหาต้องดูแลมา แต่ถ้ามีคุณธรรม
ในหัวใจ สละไปเพื่อโลกๆ มันเป็นเพื่อโลก

เรื่องของทานเป็นเรื่องของหยาบๆ เพราะถ้าเรื่องทาน เห็นไหม นี่เขาหัวดำๆ นะ เขาเป็น
สิ่งที่ว่าเขาเป็นคฤหัสถ์ฆราวาสเขายังเสียสละได้เลย แล้วเราเป็นพระ เราเป็นพระหัวโล้นๆ
ประกาศตนว่าเป็นนักรบรบกับกิเลสของตัวเอง แล้วไปติดของที่เขาเสียสละมา มันน่าสลดสังเวช
ไหมล่ะ? แต่พระที่เขาแสวงหากันก็มี แล้วเราไปติดภาพอย่างนั้นออกมา เราถึงว่าศาสนาเป็น
อย่างไร

เหรียญมีสองด้าน ในสังคมพระก็มีดีมีเลวปนกัน สิ่งต่างๆ มีดีมีเลวปนกัน แม้แต่ในตัว
ของเราก็มียดีมีเลวปนกัน แต่ว่าเราจะเอาอะไรเป็นมัจฉิมมาปฏิบัติ เราจะเอาอะไรเป็นเครื่อง
ดำเนิน เราจะเอาสิ่งใดเป็นตัวกลาง นี่ธรรมะมันละเอียดอย่างนี้ ละเอียดอย่างนี้ คำว่าละเอียด
หมายถึงว่าอะไร? มันต้องมีสติไง เราต้องเลือกเฟ้นเอง เหมือนอาหารนี้มันมียาพิษด้วยหนึ่ง แล้ว
ก็มีอาหารด้วยหนึ่งมาวางไว้ต่อหน้าเรา เราจะกินอะไร?

นี่แล้วอาหารก็เหมือนกัน แต่เราไม่รู้ว่าจะไรมียาพิษหรือไม่มียาพิษ ความคิดก็เหมือนกัน
ความคิดเกิดขึ้นต้องมีสติ นี่มันยากมันยากตรงนี้ไง ยากอะไรเป็นมาร อะไรเป็นพาล อะไรเป็น
บัณฑิต ความคิดขึ้นมาอะไรเป็นพาล แล้วมีสติไหม? ถ้ามีสติ สติควบคุมอย่างไร? สติตั้ง
อย่างไร? ฝึกฝนอย่างไร? นี่สิ่งนี้มันยากเพราะสิ่งนี้มันเป็นการชำระกิเลสไป

งานของโลกๆ เขาณะ คู่มือบางแห่งต่างน้ำทุกคนก็ว่ายาก ประกอบสัมมาอาชีพะทุกข์
ทั้งนั้นแหละ คนเกิดมาบ่นทุกคนเลยว่าเป็นความทุกข์ นี่สิ่งต่างๆ เกิดมาเป็นภาระต้องแสวงหา
ต้องแสวงหาดี แสวงหาเพื่อดำรงชีวิตไป ถ้าดำรงชีวิตเพื่อกลับมาแสวงหาให้มันมีจุดยืนของ

สังคมยอมรับ โธ่ เขายกมือไหว้เรา เขาศรัทธาเรา สิ่งนี้ถ้ามันมีสติสัมปชัญญะ มันละอายนะ ว่าเรามีอะไร? ในหัวใจเราเป็นอย่างไร? เรานี้ คูสิริรู้เลยว่าเราจะทำดีหรือเราจะทำชั่ว แล้วเราเจอสถานะแบบนั้น ยิ่งสังคมยอมรับมันยิ่งจะว่าสิ่งนี้ต้องตรวจสอบเราให้เข้ามา เพราะอะไร? เพราะเราไม่หลอกตัวเองไง เราไม่หลอกตัวเอง เราจะหาของเราขึ้นมา

นี่เหรียญสองด้านจากภายนอก คือดีและชั่ว เหรียญสองด้านจากร่างกาย จากสถานะของโลกียธรรม เหรียญสองด้านจากโลกุตตรธรรม เหรียญสองด้านนะ เพราะเหรียญสองด้าน เห็นใหม่ ถ้าเราติดอยู่ ติดอยู่ คนติดคือคนหลง คือคนไม่รู้ ถ้าคนไม่รู้มันจะผ่านไปได้อย่างไร? ถ้าคนรู้ รู้ด้วยอะไร? นี่เหรียญสองด้าน จะเป็นขนาดไหน? มันละเอียดเข้าไปมันติดไปหมด พอมันติดไปหมดมันต้องพยายามใช้สติยับยั้ง ยับยั้งนะ ถามเขาตั้งเหตุตั้งผล สอบสวน สอบทาน

การสอบสวนสอบทานก็เหมือนพอติดเราพยายามปลด ถ้าปลดมันก็จะละเอียดเข้าไป ละเอียดเข้าไป เห็นใหม่ ละเอียดเข้าไปมันก็เป็นสภาวะธรรมที่ลึกเข้าไป สภาวะธรรม สภาวะธรรม การเกิดกระทบเป็นสภาวะธรรมทั้งหมด การเกิดกระทบ การสัมผัสกันเป็นสภาวะธรรมหมด แต่ถ้าถึงที่สุดแล้วเป็นอกุศลธรรม ไม่ใช่สภาวะธรรม เป็นผลของธรรม เป็นเป้าหมายของธรรม เป็นโศดาบัน สกิทา อนาคา อันนั้นไม่ใช่สภาวะธรรม เป็นสภาวะความจริง

ความจริงเหนือความจริง ความจริง อริยสัจ นี่สัจจะ อริยสัจจะ เห็นใหม่ อริยสัจจะ จนถึงที่สุดแล้วมันเป็นความจริงจากหัวใจอันนั้น นี่หัวใจอย่างนี้ที่พัฒนาขึ้นมาจะเป็นสมบัติของเรา จากเหรียญสองด้านจนเหลือเหรียญอันเดียว ไม่มีสองด้าน เอโก ชัมโม จิตเป็นหนึ่งเดียว ธรรมะหนึ่งเดียวไม่มีสอง หนึ่งไม่มีสองคือธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เอวัง